

Urejuje:
J a k o b D i m n i k,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 3. Ljubljana, 1. svečana 1897. XXXVII. leto.

Vsebina: Prošnja kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva za izboljšanje gmotnega stanja. — J. M.: Narodna naobrazba in vzgoja. — J. Režek: Učiteljski konvikt. — Josip Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Proračunska razprava o ljudskem šolstvu v državnem zboru. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“.

Prošnja

kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva za izboljšanje gmotnega stanja.*)

Visoki deželni zbor!

Večkrat že je stopilo kranjsko ljudsko-šolsko učiteljstvo pred visoki deželni zbor kranjski s ponižno prošnjo za izboljšanje svojega gmotnega stanja.

Učiteljstvo prizna gotovo s hvaležnim srcem mnoge žrtve od strani veleslavnega deželnega zbora kranjskega v tem pogledu.

Vendar pa moramo izjaviti odkritosrčno, da je navzlic vsemu dosedanjemu izboljševanju plač učiteljstvo na Kranjskem jako na slabem. Od zadnje ureditve je narasla cena najvažnejšim potrebščinam k življenju tako hitro, da se dosednji dohodki kranjskega učiteljstva, navezanega le na stalno letno plačo, že davno več ne morejo spraviti v soglasje z njihovimi potrebščinami. V mnogih učiteljskih rodbinah je

*) V imenu „Slovenskega učiteljskega društva“ sestavil nadučitelj Luka Jelenc. — Ljubljanski učitelji so pa prosili z ozirom na draga stanovanja, za katera morajo plačevati vsak čez 300 gld. na leto, še posebe za draginjsko doklado.

postala težka skrb za najnujnejše življenske potrebe stalen gost, ki spodbkopaže skoro vsako veselje do življenja in poklica.

Gotovo torej ni neopravičeno početje, ako se učitelji, sledeči zgledu drugih stanov, trudijo, da bi se oprostili teh neznosnih razmer in si priborili veliki odgovornosti svojega poklica primerno, manj skrbi polno stanje.

Sedanji dohodki niso samo nezadostni, ampak tudi neprimerno razdeljeni: tako je med najnižjo in najvišjo plačo stalno nameščenih učiteljskih oseb razloček za 430 gld. — ker je pač mogoče, da ostane manj srečna učna oseba do svojega vpokojenja v IV. plačilni vrsti. — Nadalje je vpoštevati, da so na podstavku § 3. zakona z dné 26. listopada 1890. l. boljše učne službe v velikanski manjšini, ker je 50% vseh učiteljskih služb v IV. plačilni vrsti, 35% v III., 10% v drugi in samo 5% v I. plačilni vrsti. Ta postavna določba izraža prav očitno nejednakomerno razdelitev plačilnih dohodkov posameznih učiteljskih oseb; uvrstitev je čisto odvisna le od slučaja in posebne sreče posameznikov. Ta razvrstitev je najboljša ilustracija za nevzdržljivost sedaj pravno obstoječega sestava krajnih razredov.

Veliki razloček med dohodki posameznih učnih oseb je po življenskih razmerah različnih šolskih krajev popolnoma neosnovan, ker mora baš učitelj v oddaljenem kraju, kateri ima navadno najnižje dohodke, najnujnejše potrebščine mnogo dražje kupovati, nego učitelj v večjem kraju; ker stane učitelja na deželi vzgoja in izobrazba njegovih otrok mnogo več, nego mestnega učitelja, ne glede na težje razmere, v katerih je prvemu navadno delovati.

Tako bi se dalo še mnogo navesti, kako nezadostni so naši dohodki in kako neprimerno so razdeljeni. Take razmere so nevzdržljive. Zato pa kranjsko ljudsko-šolsko učiteljstvo želi, da bi se sedaj veljavni krajevni sistem zamenil z mnogo prikladnejšim in pravičnejšim osebnim sistemom.

Uvažujé vse to, stopa pokorno podpisano kranjsko ljudsko-šolsko učiteljstvo pred visoki deželni zbor kranjski, zanašaje se na njegovo previdnost, blagohotnost in pravicoljubje, s preponižno prošnjo, da bi blagovolil zboljšati naše gmotno stanje ter se oziral v tem pogledu na nastopne soglasne sklepe in predloge vsega slovenskega učiteljstva pri glavni skupščini „Zaveze“ v Opatiji dné 20. vel. srpana 1896 l.

1. Visoki deželni zbor kranjski naj blagovoli uravnati letne dohodke ljudskemu in meščanskemu učiteljstvu po vsej deželi brez izjeme tako, da bodo jednaki onim c. kr. uradnikov v 11. in 10. plačilnem razredu za učiteljstvo ljudskih šol ter v 10. in 9. plačilnem razredu za učiteljstvo meščanskih šol po zakonskem načrtu, kakoršnega je sprejela visoka državna poslanska zbornica.

2. Predno stopi ta uravnava v veljavo; naj blagovoli podeliti visoki deželni zbor kranjski vsaki učni osebi, katera ima spričalo učne usposobljenosti, draginjsko doklado letnih 150 gld.

3. Službena leta naj se vsled težavnega in napornega dela, ki ga ima učitelj in učiteljica pri vzgoji in pouku, skrčijo na 35 let, uštevši tudi leta začasnega službovanja. Po § 62. deželne postave z dné 29. mal. travna 1873. l. dež. zak. št. 22, oddelek IV. določuje v smislu § 56. državnega zakona z dné 14. vel. travna 1869. drž. zak. št. 62, V. oddelek, da se šteje tisti službeni čas v pokoj postavljenemu, katerega je, prebivši preskušnjo učne usposobljenosti, služil na kaki javni šoli. Določba tega § zadene hudo one starejše učitelje, kateri so službovali pred sedanjim državnim šolskim zakonom. Oni niso bili krivi, da po preteku 2 let niso smeli iti k drugi skušnji, kakor je sedaj postavna določba; delali so drugo skušnjo, kadar je dovolil v to v prvi vrsti dotični dekan, pri katerem so morali delati tudi „Vorprüfung“ in višji šolski ogleda. Tako so morali čakati nekateri po 5, pa tudi po 10 let, predno so jih spustili k drugi skušnji. Zato prosimo, da bi se izpremenila zgoraj označena postavna določba tako, da bi se v pokoj postavljenemu uštel vsa začasna službena leta.

Zaupajoč v blagohotno naklonjenost visokega deželnega zbora kranjskega do ljudsko-šolskega učiteljstva in ljudske šole, priporočamo najtopleje svoje označene nujne prošnje osobito v prospeh naše domače narodne šole, ker je nje razvoj in napredek mnogo odvisen od ugodnih službenih, gmotnih, družbenih in pravnih razmer učiteljskega stanu.

Visoki deželni zbor kranjski pa si postavi s tem, da ugotovi našim prošnjam ne le v srcih vseh učiteljev in učiteljic, ampak tudi v srcih onih prebivalcev, katerim je v resnici na srcu razcvit naše ljubljene domače dežele, trajen in časten spomenik hvaležnosti za svojo naklonjenost napram ljudskemu šolstvu in ljudsko-šolskemu učiteljstvu.

Narodna naobrazba in vzgoja.

Spisal J. M.

III.

Za sistematično izvršbo teh navedenih šest točk ali tudi samo nekaterih od njih je potrebna posebna zveza ali društvo. Da je tako društvo mogoče in da tudi more uspešno delovati, tega nam so priča Dunajsko narodno izobraževalno društvo (Wiener Volksbildungsverein), nižjeavstrijsko, nemško-moravsko, i. t. d.